

COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ

GHIDUL ALEGĂTORULUI AFLAT ÎN STRĂINĂTATE

la alegerile parlamentare
din Republica Moldova

Chișinău - 2014

COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ a Republicii Moldova

2014

Adresa: str. Vasile Alecsandri, nr.119

Chișinău, MD-2012

Tel.: +373 (022) 251 451

Fax: +373 (022) 234 047

Telefon pentru apeluri

din străinătate: +373 (022) 233 338

E-mail: **info@cec.md**

Web page: **www.cec.md**

www.voteaza.md

Pagina facebook: Comisia Electorala
Centrala – Moldova

Consiliul coordonator pentru pregătirea publicațiilor Comisiei Electorale Centrale:

Dr. Iurie Ciocan, *președinte*

Dr. Ștefan Urîtu, *vicepreședinte*

Andrei Volentir, *secretar*

Vadim Moțarschi, *membru*

Elizaveta Oțel, *membru*

Responsabil de ediție:

Rodica Sîrbu

Redactor:

Angela Musteață

Selecție imagini:

Rodica Sîrbu

Desenele au fost realizate de participanții la concursul "Primul vot", desfășurat de Comisia Electorală Centrală în anul 2014.

Acest material a fost produs în cadrul Programului PNUD pentru Democrație, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și finanțat de Guvernul Suediei.

Tiraj: 500 ex.

Empowered lives.
Resilient nations.

EMBASSY OF SWEDEN

CUPRINS:

CE ESTE PARLAMENTUL?.....	5
CE FACE PARLAMENTUL PENTRU TINE?.....	5
CE REPREZINTĂ CAMPANIA ELECTORALĂ.....	6
CINE ASIGURĂ ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA PROCESULUI ELECTORAL?.....	7
UNDE POȚI VOTA?.....	8
CINE POATE VOTA AFLÎNDU-SE ÎN STRĂINĂTATE?.....	9
CINE NU POATE VOTA AFLÎNDU-SE ÎN STRĂINĂTATE?.....	9
CARE SÎNT ACTELE ÎN BAZA CĂRORA SE POATE VOTA ÎN STRĂINĂTATE?	10
ÎN BAZA CĂROR LISTE ELECTORALE VOTEAZĂ CETĂȚENII REPUBLICII MOLDOVA CU DREPT DE VOT DIN STRĂINĂTATE?	10
ÎNREGISTRAREA PREALABILĂ A CETĂȚENILOR RM CU DREPT DE VOT AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE	11
BULETINUL DE VOT.....	13
CUM SE STABILESC REZULTATELE VOTĂRII	15
DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE ALEGĂTORULUI.....	16

La 30 noiembrie 2014, în Republica Moldova vor avea loc alegeri parlamentare. Codul electoral prevede că „Cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile prezentului cod. Misiunile diplomatice și oficiile consulare sînt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale”.

Dacă doriți să vă exercitați dreptul de vot, urmați acest ghid informativ pentru a afla:

- cum își pot exercita dreptul de vot cetățenii Republicii Moldova aflați în străinătate;
- ce trebuie să faceți pentru a evita situațiile ce vă pot împiedica să veniți la votare;
- cum vă poate ajuta Comisia Electorală Centrală și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare din străinătate, pentru a vă putea exercita dreptul de vot.

CE ESTE PARLAMENTUL?

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului (*articolul 60, Constituția RM*)

Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Parlamentul este compus din 101 deputați, aleși pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

CE FACE PARLAMENTUL PENTRU TINE?

Pe scurt, Parlamentul:

- **adoaptă legi**, hotărâri și moțiuni;
- **ratifică tratatele internaționale** negociate de Guvern, care vor intra în vigoare numai după ce au fost votate de Parlament;
- **aprobă bugetul de stat** și exercită controlul asupra lui;
- **exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat**, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- **are rol în numirea și demiterea unor persoane cu funcții de răspundere** în stat: judecătorii Curții Constituționale, Avocatul Poporului (instituția care are rolul de a proteja cetățenii împotriva încălcării prevederilor constituționale de către administrația publică), acordă votul de încredere Guvernului, pe care îl poate retrage prin moțiuni de cenzură, în cazul în care legislativul consideră că echipa prim-ministrului nu-și îndeplinește corespunzător atribuțiile.
- **declară starea de urgență**, de asediu și de război;

CE REPREZINTĂ CAMPANIA ELECTORALĂ

■ Perioada de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării.

■ În timpul campaniei electorale, concurenții electorali, dar și cetățenii au dreptul să-și exprime opiniile în mod liber și fără nici o discriminare, prin mitinguri, adunări, utilizarea televiziunii, radioului, presei scrise sau prin intermediul altor forme de comunicare.

REMARCĂ

În ziua alegerilor și în ziua precedentă alegerilor sînt interzise: difuzarea spoturilor de publicitate electorală, comentariile privind campania electorală, organizarea emisiunilor radio/tv cu participarea candidaților.

Totodată, în ziua alegerilor, pînă la închiderea secțiilor de votare, este interzisă difuzarea rezultatelor chestionării alegătorilor privind opțiunile electorale.

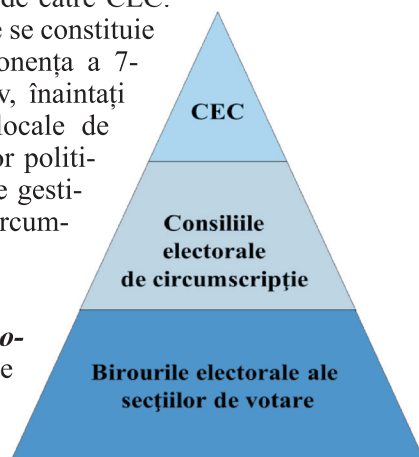
CINE ASIGURĂ ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA PROCESULUI ELECTORAL?

Comisia Electorală Centrală (CEC) – organ de stat, care activează permanent și care este constituit pentru realizarea politicii electorale, organizarea și desfășurarea alegerilor. Comisia Electorală Centrală este constituită din 9 membri cu vot deliberativ: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, 8 membri - de către fracțiunile parlamentare, proporțional numărului de mandate obținute. CEC este asistat de către un aparat de lucru.

Consiliile electorale de circumscripție – organe electorale constituite cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri de către CEC. Pentru alegerile parlamentare, consiliile se constituie la nivel de raion/municipiu, în componența a 7-11 membri cu drept de vot deliberativ, înaintați din partea judecătorilor, consiliilor locale de nivel al doilea și din partea partidelor politice reprezentate în Parlament. Consiliile gestionează procesul electoral la nivel de circumscripție.

Birourile electorale ale secțiilor de votare organizate peste hotare – organe

electorale constituite dintr-un președinte, desemnat de șeful misiunii diplomatice ori al oficiului consular din cadrul acestora sau al personalului altor instituții ale serviciului diplomatic, și din 6-10 reprezentanți ai partidelor și altor organizații social-politice reprezentate în Parlament, câte unul desemnat de fiecare partid sau altă organizație social-politică. Birourile gestionează procesul electoral la nivel de secție de votare și se constituie cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.

ATENȚIE!!! Toate secțiile de votare constituite în străinătate aparțin circumscripției electorale municipale Chișinău și se constituie prin hotărâre a consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, prin intermediul misiunilor diplomatice (inclusiv al reprezentanțelor permanente de pe lângă organisme internaționale) și al oficiilor consulare, asigură buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotarele țării.

UNDE POTI VOTA?

Pentru alegerile parlamentare, pe lângă misiunile diplomatice (inclusiv reprezentanțele permanente de pe lângă organisme internaționale) și oficiile consulare ale RM se organizează una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.

În afară de acestea, pot fi organizate secții de votare și în alte localități. Organizarea acestor secții se stabilește de Comisia Electorală Centrală, la propunerea Guvernului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și cu alte autorități ale administrației publice centrale.

ATENȚIE!!! Lista secțiilor de votare se postează pe paginile oficiale ale Comisiei Electorale Centrale, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Biroului pentru Relații cu Diaspora și pe site-urile misiunilor diplomatice și ale oficiilor consulare ale Republicii Moldova.

CINE POATE VOTA AFLÎNDU-SE ÎN STRĂINĂTATE?

În conformitate cu legislația Republicii Moldova dreptul de a alege îl au cetățenii RM care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept în modul stabilit de lege.

Fiecare alegător își exprimă votul personal. Votarea în locul unei alte persoane este interzisă. Votul exercitat în cadrul alegerilor este secret. Participarea cetățenilor la alegeri este benevolă.

Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

Orice cetățean al RM cu drept de vot, care în ziua votării se va afla în străinătate, **poate vota la o singură secție de votare** constituită în afara țării, indiferent de statutul aflării sale pe teritoriul statului respectiv.

CINE NU POATE VOTA AFLÎNDU-SE ÎN STRĂINĂTATE?

- Persoanele care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova sau nu au împlinit vârsta de 18 ani;
- Persoanele care sînt recunoscute incapabile prin hotărîre definitivă a instanței de judecată.

CARE SÎNT ACTELE ÎN BAZA CĂRORA SE POATE VOTA ÎN STRĂINĂTATE?

- Pașaportul cetățeanului RM pentru ieșire și intrare în RM;
- Livretul de marinar.

ATENȚIE!!! Nu se poate vota în baza buletinului de identitate, inclusiv a celui provizoriu, a titlului de călătorie, a certificatului de naștere, a pașaportului ce confirmă cetățenia altui stat, a pașaportului de tip ex-sovietic, modelul anului 1974

ÎN BAZA CĂROR LISTE ELECTORALE VOTEAZĂ CETĂȚENII REPUBLICII MOLDOVA CU DREPT DE VOT DIN STRĂINĂTATE?

Listele de bază – în ele se înscriu datele colectate de misiunile diplomatice/ oficiile consulare și sînt trecuți colaboratorii misiunilor diplomatice sau ai oficiilor consulare, alegătorii care se află la evidență consulară permanentă sau temporară, alegătorii care au solicitat includerea lor cu cel tîrziu 40 de zile înainte de ziua alegerilor.

În **listele suplimentare** – vor fi înscriși alegătorii care nu se regăsesc în listele electorale de bază, dar vin să voteze în ziua alegerilor și prezintă un act de identitate care le permite să participe la alegeri.

ÎNREGISTRAREA PREALABILĂ A CETĂȚENILOR RM CU DREPT DE VOT AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE

Înregistrarea prealabilă permite stabilirea concentrațiilor majore de alegători în vederea constituirii secțiilor de votare suplimentare.

Cetățenii cu drept de vot care se află în străinătate se pot înregistra prealabil. Pentru aceasta ei vor accesa pagina web www.alegator.md și vor selecta rubrica „Înregistrarea prealabilă”. Formularul se completează individual, fiind interzisă înregistrarea în locul altor persoane.

Procedura de înregistrare prealabilă constă din două etape:

I. Completarea formularului de înregistrare on-line.

Formularul conține următoarele rubrici:

a) *Locul aflării peste hotare.* Alegătorul va selecta țara, regiunea și localitatea unde se va afla în ziua scrutinului;

b) *Identitatea.* Își va înscrie numele, prenumele, anul nașterii și IDNP-ul;

c) *Domiciliul în Republica Moldova* – va selecta raionul/municipiul, localitatea (orașul/satul/comuna) din Republica Moldova, va introduce denumirea străzii și nr. blocului/ apartamentului unde își are domiciliul ori reședința valabilă, conform înscrierilor din buletinul său de identitate ori fișa de însoțire a acestuia. În cazul în care alegătorul nu are domiciliu în Republica Moldova, va selecta misiunea diplomatică unde este luat la evidența consulară;

d) *Datele de contact.* Alegătorul va înscrie adresa de e-mail la care va primi confirmarea înregistrării prealabile.

II. Depunerea declarației.

După ce este completat, formularul generează automat informația în declarație, iar alegătorul urmează doar să apese pe butonul „Depun declarația”, în

acest fel își confirmă voința de a participa la următoarele alegeri din Republica Moldova. Totodată, își asumă răspunderea că datele pe care le-a înscris sînt corecte și veridice și aprobă radierea temporară din lista electorală de bază de la locul său de domiciliu/reședință din Republica Moldova, cu includerea în lista electorală de bază a secției de votare din străinătate, în cazul constituirii acesteia.

5. Declarație:

Anexa nr. 1
la [Regulamentul privind înregistrarea prealabilă a cetățenilor](#)
Republicii Moldova aflați în străinătate

DECLARAȚIE

Prin prezenta, [Nume] [Prenume] născut în anul [AnNăștere], IDNP: [IDNP] îmi exprim dorința de a participa la alegerile din Republica Moldova. Va informez ca temporar mă aflu peste hotarele Republicii Moldova în [Andorra, reg. [Regiune], localitatea [Localitate]] și în legătură cu aceasta rog sa fiu radiat(ă) temporar din lista electoral de baza de la domiciliul meu permanent din R. Moldova ([Raion], [Localitate]) doar pentru următoarele alegeri.

Declar, pe propria răspundere, că datele incluse în declarație sînt corecte și veridice.

☐ Accept [termenii și condițiile](#) și confirm că informația prezentată este veridică.

[Depun declarație](#)

ATENȚIE!!! Alegătorul va putea fi înregistrat în prealabil doar în cazul completării formularului și a declarației cu date corecte și veridice.

După depunerea declarației, alegătorul va primi confirmarea privind înregistrarea sa prealabilă la adresa de e-mail pe care a înscris-o în formular. La aceeași adresă alegătorul va putea primi informații suplimentare despre faptul constituirii secției de votare în regiunea/localitatea declarată, nr. secției de votare, sediul și datele de contact ale acesteia, includerea sa în lista electorală de bază, precum și alte informații utile privind procesul de votare.

Pentru a aduce mai multă claritate și corectitudine în listele electorale, cetățenii de peste hotare vor fi automat radiati din listele de bază după locul lor de trai din Republica Moldova. Această radiere temporară este valabilă doar pentru alegerile parlamentare la care el participă.

ATENȚIE!!! Perioada de înregistrare prealabilă a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate începe nu mai devreme de 6 luni pînă la expirarea mandatului Parlamentului precedent și se va încheia cu cel tîrziu 40 de zile înainte de ziua alegerilor.

REMARCĂ

Înregistrarea prealabilă nu este obligatorie. Cetățenii care, din diferite motive, nu se înregistrează în prealabil, își pot exercita dreptul de vot, prezentându-se în ziua alegerilor la orice secție de votare constituită în afara țării. Aceștia vor fi înscrși în listele electorale suplimentare.

În cazul în care în țara din străinătate a fost luată decizia de deschidere doar a unei singure secții de votare, însă solicitări de înregistrare au fost depuse și în alte localități, toți alegătorii vor fi incluși în lista electorală de bază din unica secție de votare din țara respectivă.

Alegătorul este în drept, cu cel mult 25 de zile înainte de ziua alegerilor, să-și anuleze înregistrarea prealabilă efectuată anterior sau să-și schimbe localitatea de înregistrare în țara din străinătate, efectuând o nouă înregistrare.

În situația în care, în ziua alegerilor, alegătorul înregistrat prealabil la o secție de votare de peste hotarele țării, intenționează să voteze pe teritoriul Republicii Moldova, acesta va putea vota la secția de votare de pe teritoriul Republicii Moldova de unde a fost radiat, fiind inclus în lista suplimentară. Alegătorul va completa și depune o declarație pe proprie răspundere privind abținerea de la votarea multiplă, fiind informat despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

BULETINUL DE VOT

Modelul și textul buletinului de vot pentru alegerea Parlamentului se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Conurenții electorali se înscriu în buletine în ordinea rezultată din tragerea la sorți.

Buletinele de vot se tipăresc pe hîrtie opacă (mată), cel mai tîrziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.

Comisia Electorală Centrală expediază buletinele de vot birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor. Numărul buletinelor se calculează în funcție de numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 3000 de buletine de vot pentru fiecare secție de votare.

CÎND ȘI CUM VOTĂM?

REMARCĂ

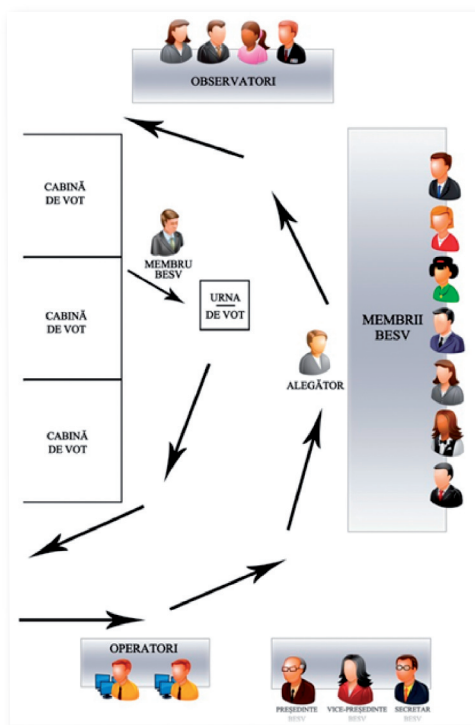
Votarea se efectuează într-o singură zi, între orele 7.00 și 21.00, ora locală a țării unde se află secția de votare.

Biroul electoral al secției de votare poate prelungi cu cel mult 2 ore timpul rezervat votării, pentru ca toți alegătorii care își așteaptă rîndul la secția de votare respectivă să-și poată realiza dreptul de a vota.

Votarea se efectuează în locuri special amenajate cu mese la care se eliberează buletinele de vot, cu cabine sau camere pentru vot secret și cu urne de vot.

Procedura de vot

1. Alegătorul prezintă operatorului actul de identitate, în cazul în care nu se regăsește în lista electorală de bază, este inclus în lista electorală suplimentară.
2. Membrul biroului electoral al secției de votare îi înmânează buletinul de vot, la primirea căruia, alegătorul semnează în lista electorală în dreptul numelui său. Un membru al biroului electoral aplică în actul de identitate al alegătorului ștampila cu mențiunea care confirmă votarea în ziua respectivă, și anume:

- la paginile 6 sau 8 din pașaportul pentru ieșire și intrare în țară;
- pe verso-ul livretului de marinar.

3. Buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret.

ATENȚIE!!! Alegătorul are voie să aplice o singură ștampilă pe buletinul de vot (doar în patruleterul concurentului electoral pe care îl votează);

Nu are dreptul să scrie nimic pe buletinul de vot. Dacă aceste condiții nu sînt îndeplinite, buletinul de vot este declarat nevalabil și acest vot nu se calculează.

4. În cazul în care alegătorul a completat greșit buletinul, la cererea lui, biroul electoral al secției de votare anulează acest buletin și îi eliberează imediat, o singură dată, un nou buletin de vot.

5. Buletinul de vot este pliat și introdus în urna de vot.

6. Este strict interzis a intra în localul de votare cu arme de foc sau cu arme albe.

REMARCĂ

Alegătorul nu poate rămîne în incinta secției de votare mai mult timp decît este necesar pentru votare.

CUM SE STABILESC REZULTATELE VOTĂRII

După închiderea secțiilor de votare, membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în străinătate numără voturile valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral și buletinele declarate nevalabile. Rezultatele sînt consemnate într-un proces-verbal și prezentate consiliului electoral de circumscripție electorală municipală Chișinău.

- Consiliul electoral de circumscripție electorală municipală Chișinău consemnează, la fel, într-un proces-verbal, rezultatele totalizării voturilor pe întreaga circumscripție, inclusiv cele expediate de birourile electorale

ale secțiilor de votare de peste hotare și îl prezintă Comisiei Electorale Centrale, în cel mult 48 de ore după închiderea secțiilor de votare.

- Comisia Electorală Centrală, după primirea proceselor-verbale de la consiliile electorale de circumscripție, centralizează rezultatele pentru fiecare concurent și întocmește, în termen de 5 zile, un proces-verbal și un raport cu privire la rezultatele alegerilor pe care le înaintează Curții Constituționale pentru confirmarea rezultatelor scrutinului și validarea mandatelor deputaților.

Comisia Electorală Centrală consideră alegerile nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Curtea Constituțională poate declara alegerile nule dacă stabilește că în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor au fost comise încălcări care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor

- Dacă alegerile au fost declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de două săptămâni, votarea repetată, în baza acelorași liste electorale, pentru aceleași candidaturi și cu aceleași consilii și birouri electorale.
- Dacă și după votarea repetată alegerile sînt declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile de la data cînd alegerile sînt declarate nevalabile sau nule.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE ALEGĂTORULUI

Procesul electoral este unul cu reguli de comportament bine determinate. Astfel, în măsura în care ai drepturi, ai și obligații sau reguli pe care trebuie să le respecți.

Dreptul electoral este dreptul constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu.

În cazul în care prin violență, înșelăciune, amenințare, substituție sau prin oricare alte mijloace alegătorului îi este împiedicată exercitarea liberă a drepturilor electorale el poate depune o **conestație**.

Alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale, acțiunile/inacțiunile concurenților electorali în organele electorale, respectînd ierarhia sistemului organelor electorale și în instanțele de judecată.

Totodată, cetățenii și alți subiecți electorali nu trebuie să comită contravenții și să fie conștienți de faptul că pentru încălcarea prevederilor legislației electorale, împiedicarea exercitării libere a drepturilor electorale ale cetățenilor, împiedicarea activității organelor electorale, ei poartă răspundere juridică în conformitate cu legislația în vigoare.

Pentru încălcări grave ale legislației electorale se aplică pedeapsă penală. Acțiunile enumerate mai jos sînt considerate contravenții administrative:

- **împiedicarea** prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului de vot și de a fi ales, aceeași faptă însoțită de **cauzarea** leziunilor corporale grave sau de periclitarea vieții oamenilor;
- **falsificarea** prin orice mijloace a rezultatelor votării; deschiderea urnelor de vot înainte de termenul stabilit prin lege pentru încheierea votării; **atacarea** localurilor secțiilor de votare, sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale;
- **votarea intenționată** a unei persoane fără a avea acest drept, fie de două sau mai multe ori, fie prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decît are dreptul, fie prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals.

NOTIȚE:

NOTIȚE:

